

Smaabilleder fra Roskilde for hundrede Aar siden.

Naar det historiske Samfund hermed udgiver sin første Aar bog, har man tænkt sig, at det kunde interessere at fremdrage et Par Smaabilleder fra Roskilde Historie for hundrede Aar siden, tagne fra Byens gamle Politiprotokoller, som nu forvares i „Landsarkivet“ i København, men som jeg har udskrevet, medens Arkivet endnu var i Roskilde.

Midt i August Maaned 1807 blev Byen pludselig besat af Englænderne. Deres General, Wellesley, den senere berømte Hertug af Wellington, tog med sin Stab Kvarter paa Palæet, og Roskilde blev belagt med en stærk Indkvartering, især de store Købmandsgaarde. De fik hver imellem 50 og 100 Mand foruden Officerer og Oppassere. Idelig drog de engelske Tropper igennem Byen med klingende Spil, Fodfolk i røde Uniformer, Skotlændere med nøgne Knæ og Skørter samt hannoveranske Husarer; thi Hannover hørte den Gang til England. Opholdet i Roskilde var dog kun kort, og en Døg forsvandt Englænderne pludselig og lod kun en lille hannoveransk Besætning tilbage. Den 29. August stod det ulykkelige Slag ved Køge, hvor man havde sendt det sydsjællandske slet bevæbnede og slet forsynede Landeværn imod en overlegen og dygtig Fjende, medens Frederik den 6te laa nede ved Grænsen med en veløvet Hær for at beskytte de „kære“ Holstenere.

Under disse ulykkelige Begivenheder opstod der, som det plejer at gaa, Mistanke om Forræderi, og Byfogden i

Roskilde ansaa det for sin Pligt at holde skarpt Forhør over Folk, som han antog havde været Vejvisere for Fjenden, Et Par af disse Forhør giver et Billede af Tilstanden. Ligeledes en lille Skildring af en ulykkelig Landeværnsmand.

De to næste Forhør fortæller om den berømte Mestertyv og Statsfange Morten Frederiksen og hans snilde Undvigelse fra Raadstue-Fængslet.

Om denne mærkelige Mand, som var omgivet af et vist romantisk Skær, talte vore Bedsteforældre idelig, baade om hans Undvigelse og om hans mange andre Bedrifter.

En Gang, hed det bl. a., kom der til Gæstgivergaarden „Prinsen“, som styredes af den dygtige Madame Rosted, født Borch, en smuk Vogn kørende, og ud steg en russisk Major i Uniform. Mad. Rosted modtog ham med stor Ærbødighed og serverede ham en udsøgt Diner og satte den fineste Vin paa Bordet. Majoren hengav sig med Iver til disse Nydelser, betalte flot og kørte bort; men kort efter savnede Madammen flere af sine bedste Sølvskeer. Majoren var ingen anden end Morten Frederiksen!

J. Korerup.

Politiforhør.

1807, den 22. August.

En Person ved Navn Peder Christensen, boende ved Vedbæk og i Tjeneste hos Løjtnant Sørensen paa Rungsted, var bleven anholdt. Han forklarede, at han sidste Mandag Kl. 7 Morgens kom her til Roskilde med 36 Køer, 1 Kvie og 1 Tyr, som han paa sin Husbonds Vegne har ført ud i Landet, og har derefter været hjemme, hvor han ankom sidste Torsdag Aften, og fik derefter straks Brev at skulle gaa ned til Skomagerkroen. Paa denne sin Rejse blev han af de Engelske anholdt ved Kolle-Kroen og af dem nødt til at vejlede dem igennem den saakaldte Hareskov og fik derefter Tilladelse til at gaa videre, og da var det, at han ved sin Ankomst her til Byen blev anholdt, fordi han ikke havde Pas. Da Politimesteren erfarede, at Peder Christensen virkelig havde været hos Landsdommer Galschiøt her i Byen med de ommeldte Hoveder, ligesom ogsaa, at det medbragte Brev var blevet besørget, blev han løsladt og meddelt Pas.

Samme Dato.

Hans Jensen af Kallebøl i Hedehusene var anholdt i Forgaars. Han forklarede, at han tjente hos Søren Hansens Enke paa Valby Mark, Københavns Amt. Da han sidste Torsdag var i Markarbejde, blev han underrettet om, at de engelske Tropper var i Nærheden, ligesom det og blev sagt, at de pressede unge Mennesker til Flaaden, hvorformedelst han retirerede og derefter blev anholdt ved Hedehusene, fordi han intet Pas havde. Han blev løsladt og meddelt Pas.

1807, den 25. August.

Efter Begæring af Proprietær Hofman Bang paa Bistrup*) var der bleven anholdt en Person, der hed Hans Hansen, som uden Tilladelse var bortgaaet af Hofmann Bangs

*) De Roskilde Bispers gamle Gaard Bistrup kom ved Reformationen i Kronens Besiddelse. I Aaret 1661 skænkede Frederik den 3dje Godset til København som en Belønning for Borgernes Tapperhed under Belejringen 1659. Efter andre Beretninger var det, fordi han skyldte Byen Penge. I 1805 var Bistrup kommen i Godsejer Hofmann Bangs Besiddelse, men 1808 købte København det tilbage.

Tjeneste og skulde have ytret at vilje gaa til de Engelske. H. Hansen forklarede, at han sidste Lørdag havde været her i Byen med sin Herre og medbragt noget til den russiske Legationsekretær, som opholder sig her i Byen. Han havde under dette Ophold her i Byen ikke faaet noget at drikke, men da han siden samme Aften var gaaet herop for at faa noget paa Apoteket, havde han faaet noget (d. e. meget) at drikke, og da han derefter vilde gaa hjem, kunde han ikke vinde hjem, men blev hos Vognmand Anders Hansen Nat-ten over. Morgenen efter gik han ikke hjem, men blev hos Anders Hansen, og da det kom paa, at Anders H. skulde befordre en Major herfra til Kornerup, og Vognmanden selv og hans Karl ikke var hjemme, saa paatog han sig efter Konens Anmodning at køre Vognen til Kornerup og tilbage. Ved sin Tilbagekomst blev han anholdt. Han havde aldrig sagt, at han vilde gaa til de Engelske, men at han nok havde Lyst til at se dem, hvad der var en Følge af, at han havde faaet for meget at drikke. Efter næste Forhør blev Hans løsladt m. m.

1807, den 27. November

afholdtes Forhør paa Byens Sygestue over en der indbragt Landeværnsmand, Claus Hansen af Aagerup i Holbæk Amt, som skal være tilføjet et forsætligt Skud i den ene Side af Landeværnsmand Jens Olsen af samme Kompagni. Den syge, der befandtes sengeliggende, forklarede, at 3 Dage, førend Landeværnet fra Lejren ved Kornerup drog til Køge, og medens han tillige med flere af 5te Bataillons 4de Kompagni Nordre Landeværn var indkvarteret i Gl. Glim, og de om Eftermiddagen skulde ud at eksercere, og ved det han kom gaaende til de paa Gaden forsamlede Landeværnsmænd, stod Jens Olsen af samme Kompagni, ellers boende ved Eriksholm, i en Udkant, og idet Komparenten nærmede sig, skød Jens Olsen efter ham og traf ham for under højre Arm, da Kuglen igen gik ud under højre Skulder, og har han af dette Saar ligget her paa Sygestuen under Distriktskirurg Rochmauls Kur og er endnu ikke helbredet af dette farlige Saar. Idet Claus H. kom gaaende, og førend Skuddet gik af, hørte han Jens Olsen sige: „Der kommer en, han skal enten staa eller falde, og i det samme gik Skuddet af og traf ham som meldt. Der var en Del forsamlet af forbe-meldte Kompagnis Folk, hvoriblandt nogle, han kendte, men hvis Navn han nu ikke erindrer. Jens Olsen var ellers be-kendt som en Ordgyder, temmelig modig og frisk af sig. Iøvrigt troede han ikke, det kunde være af Skødesløshed af Jens Olsen begaaet, da han saaledes forud tilkendegav sin

Hensigt; men hvad der kan have bevæget Jens Olsen til at begaa denne Gerning, var Claus H. ubegribeligt, da han ingen Tid med ham har haft noget udestaaende . . . . Efter Skuddet blev Claus staaende saa længe, indtil han fik ud-sagt: „Herre Gud, Jens Olsen, hvorfor gjorde du dog dette?“ Hertil hørte han intet Svar, men Jens skal efter andres Sigende straks være løbet og vilde igen lade sit Ge-vær, men blev straks anholdt.

Statsfangen Morten Frederiksen.

Anno 1811 den 9. Oktober blev Politiforhør holdt i Anledning af en Anmeldelse fra Forvalter Albrecht, at han i Gaar Aftes i sin Have Kl. 10—11 havde paagrebet en Per-son, som havde foregivet at være en undvigt Slave. Paa Grund heraf blev denne Person ved Politiets Foranstalt-ning straks afhentet og indsat i Arresten efter først paa befalet Maade at være visiteret. Ved Visitationen var i Gaar Aftes intet andet forefundet end en iturevet 10 Rdl. Banko-seddel, hvoraf den øverste Del, hvor Nummer og det kgl. Stempel var anført, var borte, hvorimod han hos Forvalter Albrecht ved Afhændelsen til Arresten var (havde) over-leveret en Brødkniv og en Foldekniv, hvoraf (den) første var i Særdeleshed meget sleben og blank; den iturevne Rigs-daler-Seddel tillige med Knivene og et blaåtærnet Lomme-tørklæde, der ligeledes var forefundet hos Arrestanten, blev taget i Politimesterens Forvaring indtil videre.

I Anledning heraf var Forvalter Albrecht tillige med de i hans Hus, som havde paagrebet ham (Fangen), indkaldt til Møde, men første lod ved sin Stedsøn, Jens Aagaard, an-melde, at hans Fader i Dag Morges var rejst til Køben-havn, men at den Forklaring, som af ham (Aagaard) kunde gives, vilde blive overensstemmende med Komparentens. Fuldmægtig Rasmussen var ligeledes efter Indkaldelse mødt.

Derefter fremstod den før ommeldte Person løs og ledig for Retten og navngav sig Morten Johan Friederich- sen, 21 Aar, og forklarede at være en fra Næstved Arrest undvigt uærlig Slave, der formedelst et der begaaet Pengetyveri var dømt til Kagstrygen og Brændemærke paa Grund af, at han foregaaende var dømt til Slaveriet paa Livstid for lignende Forbrydelser, men hvorfra han havde absenteret sig og igen forøvet bemeldte Forbrydelse under Næstved Jurisdiktion, hvor han atter blev paagreben og igen havde udbrudt af Arresten. — Aagaard forklarede, at i Gaar Aftes Kl. 10½ kom Sadelmager Bodholdts Dreng og ringede paa hans (Aagaards) Faders Dørklokke, hvorefter For-valter (Albrecht) kom ud og lukkede ham op, og sagde

Drenger da, at han fra sin Mesters Husdør havde set en Person springe over Stakitværket i hans (Albrechts) Have, hvorefter han forment, at det maatte være en Tyv, hvorefter Hr. Albrecht gjorde Anskrig saa vel til Stedsønnen som til Fuldm. Rasmussen og Gaardskarlen Hans Olsen; sidste tog en Lygte med og gik tillige med Albrecht ud i Haven for at eftersøge denne Person. Aagaard og Fuldm. Rasmussen gik ud paa Gaden (Ringstedgade), hvor Stakitværket til Haven vender ud, for at passe paa, at denne Person skulde ej igen gaa tilbage over bemeldte Stakitværk. Da Forv. Albrecht og Karlen Hans Olsen ransagede Haven, antraf de denne Person i Begreb med at ville springe over Plankeværket, der paastøder et Vænge tæt ved Haven, men idet han vilde springe over, gik et Brædt af Plankeværket itu, hvorved han blev noget bange og løb tilbage lige imod Karlen, som da paagreb ham, og gjorde denne Person ved Paagribelsen ikke mindste Modstand. Han blev derefter transporteret ind i Forv. Albrechts Stue, hvor han blev tilspurgt, om der ikke var flere i Følge med ham, dette han dog nægtede og sagde derhos, at om dette ogsaa var Tilfældet, sagde han det dog ikke. Under Arrestantens Bevogtning fra Haven saa Albrecht, at han havde en Kniv siddende imellem Brystet og Trøjen, som er den i Retten tilstedeværende Brødkniv, hvilken han tog fra ham. Paa Spørgsmaal af Hr. Albrecht om, i hvad Hensigt han var indkommen i hans Have, svarede han, for at søge Natteleje og Skjul, samt at han var Desertør fra Københavns Infanteri-Regiment. Efter at dette var passeret, og Personen havde faaet noget at spise, tilstod han at være en undvigst Slave, der var udbrudt fra Københavns Fæstning og formedelst senere begaaede Forbrydelser under Næstved Jurisdiktion var der paagreben, men igen undvigst. Denne Person navngav sig Henningsen og sagde, at med den store Brødkniv havde han gennemboret to Mennesker, og hvis han var kommen i Knibe, vilde han ikke tage i Betænkning at gennembøre den første, den bedste, hvad han gættede med ivrige og bestemte Ord og havde sine Øjne henvendt saavel paa den, der paagreb ham, som paa Hr. Albrecht og Fuldmægtigen. Han udlod sig tillige med, at nu var han kommen i Ulykke, og at han vidste, at han havde forbrudt sit Liv. Han sagde, at han var født i Norge og havde staaet ved Prins Christians Regiment, hvorfra han blev afgivet til Slaveriet formedelst begaaet Tyveri. Fra Slaveriet var han undvigst og for Tyveri paagrebet i Næstved og derfra atter undvigst. Aagaard forklarede, at der i Gaar Nat var bleven holdt Vagt i Hr. Albrechts Hus

for at opdage, om der var flere i Ledtog med Personen, hvad denne nægtede. Han var ved Paagribelsen ikke beskænket. Fuldm. Rasmussen erklærede ikke at vide mere, men stemmede overens med Aagaard. 3die Deponent, Gaardskarl Hans Olsen, i Tjeneste hos Forvalter Albrecht, forklarede sig med Hensyn til den anholdte Persons Paagribelse overensstemmende med 1ste og 2den Deponent, hvorimod han ikke kunde afgive nogen Forklaring over, hvad der passerede, efter at denne Person var transporteret i hans Husbonds Værelse, da han snart var ude, snart var inde. Som han ikke vidste videre til Forklaring, blev han fra Retten demitteret.

Som 4de Deponent fremstod Drengen Mathias Rasmussen, 13 Aar og i Lære hos Sadelmager Bodholdt, der forklarede, at i Gaar Aftes, efter at Vægteren havde raabt 9, stod han i sin Mesters Stuedør, og saa han da, at en Person efter at have gaaet noget langs med Stakitværket af Forvalterens Hauge, sprang omsider over Stakitværket og ind i Haugen, og da han formodede, at denne Person maatte være en Tyv, anmeldte han det passerede for hans Mester, hvilken bad ham at melde det for Forvalteren, hvilket han og gjorde. Formedelst Aftenens Mørke kunde Deponenten ikke se denne Persons Klædedragt, mindre hans Udseende i Ansigtet, naar undtages, at han havde et Par hvide Lærredsbenklæder paa, som og Raadstuevagtmester Hallengreen forklarede, han var iført, da han modtog ham hos Forvalter Albrecht. Da Deponenten ikke vidste videre, blev han demitteret.

Igen fremstod Arrestanten Morten Friederichsen løs og ledig for Retten og forklarede i Overværelse af 1ste og 2den Deponent følgende:

At han for omtrent 5 Aar siden eller lidt mere var kommen hertil fra Norge, og er han født af Forældre, Fader: Peter Friederichsen og Moder: Maren, og var hans Fader Prokurator i Arendal, hvor Arrestanten er født. Begge disse hans Forældre er for omtrent 15 Aar siden ved Døden afgaaet. I hans 10de Aar forlod han Norge og kom til Horsens i Jylland, hvor han havde en Bedstemoder, der for omtrent 3 Aar siden er død. Til sit 15de Aar var han hos denne sin Bedstemoder, men da Hs. Højhed Prinds Christians Regiment marscherede til Holsten, engagerede han sig ved samme som Piber og marscherede med Regimentet til Holsten, hvorfra han med dette kom tilbage til København i Efteraaret 1807. I afvigte Aars (1811) Sommer, da 4 af Regimentets Kompagnier blev indquarterede paa Hirschholm Slot, blev Arrestanten antaget som Op-

passer hos Capitain Juul. Under hans Cantonnering der begik har. Tyveri fra et Værelse paa Slottet, hvor der var forvaret en Del Sølvtoj fra det (tildels) nedbrudte Slot. For denne Forbrydelse blev han dømt til Slaveri paa Livstid og indgik til dette Straffested i September f. A. Sidst i Marts dette Aar, da han en Dag var paa Arbejde med de øvrige Slaver i Citadellet, fandt han Lejlighed til at absentere sig, og efter at have begaaet adskillige Tyverier i Københavns og Kronborgs Amter begav han sig til Næstved Kanten til en By, der hedder Bjuske (?) en Mil fra Næstved, hvor han for omtrent 3 Maaneder siden frastjal Gaardmand Niels Nielsen omtrent 8 til 900 Rigsdaler Banco. Samme Nat, som han begik dette Tyveri, rejste han til København, hvor han efter 14 Dages Ophold blev greben og transporteret til Politikammeret og derfra igen til Næstved Bys Arrest for at blive dømt og straffet. For omtrent 9 Uger siden blev han der dømt til Kagstrygning, Brændemærke og sin Livstid i Rasphuset. Denne Dom appellerede han til Overretten. For omtrent 8 Dage siden, en Morgen Kl. 9, fandt han Lejlighed til at absentere sig fra Næstved Arrest, hvorfra han tog Vejen hen ad Skoven „Stenskov“ imellem Ringsted og Næstved, hvor han i et hult Træ havde lagt omtrent 80 Rdl., som han ved et Tyveri, da han anden Gang var udbrudt af Næstved Arrest, fratog en Bonde paa Holbæk Landevej, der laa i en Grøft og sov. Det var 3die Gang, han undveg fra Næstved Arrest. Første Gang blev han paagreben efter 3 Dages Absentation, 2den Gang, som han begik Tyveriet fra Bonden i Grøften, blev han greben efter 10—11 Dages Forløb.

Skønt Retten gør Arrestanten opmærksom paa, at Forklaringen om de 80 Rdl. er opdigtet og usandfærdig, vedbliver han dog samme og tillægger, at han lagde bemeldte Penge der i Tanke, at hvis han blev paagreben, han igen vilde søge Lejlighed til at udbrække og saaledes have Hjælp i bemeldte 80 Rigsdaler, og var han allerede dømt i Næstved, inden han begik denne Forbrydelse af disse 80 Rdl., som han efter sit 3die Udbrud fra Næstved har levet af. Der er hos ham i Gaar ved Visitationen forefunden en itureven 10 Rdl. Seddel, en Levning heraf. Siden sit Udbrud fra Næstved har han opholdt sig i Smaagaderne i København og kan ikke gøre Rede for, hos hvem han der har haft Logi. Han benægter at have siden sit Udbrud fra Næstved begaaet nogen Forbrydelse og har ikke i anden Hensigt end at søge Natteleje sprunget ind i Forvalter Albrechts Hauge, dog tilstaar han, at hans Hensigt var at stjæle i omliggende Bondebyer. Han genkendte 1ste og 2den De-

ponent, som her i Retten vare til Stede, men benægtede disses Forklaring betræffende det Brug, han skulde have gjort af den tilstedeværende Brødkniv, nemlig gennemboret 2 Mennesker med samme. Han blev forevist den iturevne 10 Rdl. Seddel, Brødkniven og Tollekniven, som han erklærede at være de samme Ting, som i Gaar var forefundne i hans Værge. Siden sin Ankomst til Roskilde har han ikke været inde i nogen Mands Hus i Byen . . . . . Arrestanten Signalement: Middelmaadig af Vækst og Lemmer, rundladden af Ansigt, blaa Øjne, blondt Haar, iklædt en brun Klædes Trøje, grønne Buxer, en sribet Cordroys Vest, en Blaalærreds Skjorte, paa Benene hvide Uldstrømper og Støvler samt paa Hovedet rund Hat. To Kimbrits Halskraver, hvoraf den ene mærket E, et Par Silketørklæder, et blaatærnet Lommetørklæde nr. K, og et lidet Stykke Spejlglas fandtes endvidere hos Arrestanten.

1811, den 11. Oktober

blev det atter holdt Forhør over Morten Frederiksen i Forvalter Albrechts Nærværelse, hvorved intet nyt fremkom. Politiprotokollen for 1811 Side 180—182. Hvorefter Arrestanten blev overleveret sin Arrest og dette Forhør saaledes sluttet, og hvoraf efter Polititjenestens Begærende en Udskrift i Continuation af det forrige Forhør (blev taget).

Om Morten Frederiksens Undvigelse 1812.

Anno 1812 den 7. November om Eftermiddagen blev Politiret holdt i Anledning af, at den her i Arresten indsatte uærlige Slave Morten Frederiksen har sidste Nat fundet Lejlighed under Renovationen at undvige fra Fangefogden, uagtet 3 Gadevægtere der var til Stede.

Fangefoged Niels Mortensen forklarede, at efter at Vægterne havde raabt 12 og var komne tilbage efter deres Raab omtrent Kl. 1, nemlig Peder Andersen, Hans Nielsen og Peder Nielsen, fulgte disse som sædvanlig med ind i Arresten for at passe paa, medens Deponenten renoverede hos Arrestanterne. De renoverede først i den smalle Arrest hos 3 derværende Arrestanter. Derefter gik de ind i den saakaldte store Arrest, hvor uærlig Slave Morten Frederiksen sad foruden 3 andre, nemlig Melchior Hansen, Jens Olsen og Ped. Larsen. Morten F. var sluttet til Brixen med stærk Lænke og Laas og fandtes liggende paa Brixen med Tæppet over sig. Deponenten gik først hen til ham og eftersaa Lænken og kastede Tæppet op ved Hjørnet for at efterse Laasen, som Deponenten ogsaa syntes at være i Orden, hvorefter han (Dep.) først renoverede Morten F.s Natskrin,

og efter at være kommen ind igen gik han hen i det modsatte Hjørne af Arresten, hvor Hans Nielsen fulgte med Lygten, hvorimod Peder Andersen og Peder Nielsen blev staaende noget inden for Døren, og idet de uden at tænke noget derved saa efter Deponenten og Hans Nielsen, hvorved de altsaa vendte Ryggen til Morten Frederiksen, saa benyttede denne Lejligheden og løb ud af Døren bag ved dem og slog Vagtstuedøren i efter sig, hvorover Dep. og Vægterne saa meget mere blev forundrede, som Lænke og Laas syntes at være i Orden ved Eftersynet. Og ved derefter at gaa til Brixen fandtes Kæden endnu liggende i samme Stilling, men omsluttet et forlorent Ben, der var udstoppet ganske nøjagtigt som et naturligt og paadraget en hvid Uldstrømpe. Først da opdagede Deponenten Bedrageriet af Slaven Morten Frederiksen, som har sin Oprindelse derfra, at 2 Aftener forud ved Renovationen beklagede Morten sig, at det Ben, hvorom Bøjlen sad, der sluttede ham til Brixen, var blevet meget ømt af den lange Arrest, og bad ham derfor løse Bøjlen af dette og slutte sammen med det andet Ben. Deponenten, som ikke anede dette snedige Bedrageri, troede ikke, at der kunde være noget imod (dette), hvorfor han indvilligede det, og efter at have oplukket Laasen samt aftaget Bøjlen af det højre Ben stak Morten F., som var liggende paa Brixen med Tæppe over sig, et Ben frem under Tæppet, hvilket i sin hele Dannelse nøjagtig lignede et venstre Ben, hvorved Deponenten alene bemærkede, som de tilstedeværende Vægtere hørte, at det forekom ham, at dette Ben var noget hovnet i Foden, hvortil Arrestanten svarede: „Ja, det var og hovnet“, hvorover han beklagede sig, og idet Deponenten rørte derved, bevægede dette tilsyneladende naturlige Ben (sig), hvilke Bevægelser endog forekom ham al Mistanke.

Det forbemeldte udstoppede Ben blev nu fremlagt, og det kan ej nægtes, at samme er jo temmelig nøjagtig efter et naturligt Ben, og er samme dels stoppet med Halm, dels omviklet med Klude, samt deri sad en Splint Træ, hvilken det er sandsynligt han har betjent sig af til at bevæge det udstoppede Ben med, hvilket nu i dets befindende Tilstand blev igennemdraget med Sejlgarn og forsynet med Politimesterens Segl.

Niels Mortensen tilføjede, at saavel de 3 fornævnte Vægtere som den 4de Gadevægter Bertel Bertelsen havde været til Stede, da denne Omskiftning af Jern skete, og vilde kunne give Oplysning om, at alt var tilgaaet saaledes, som han forklarede.

1812, den 9. November

holdtes atter Forhør i Anledning af Morten Frederiksen's Flugt. Gadevægter Peder Andersen blev forhørt, og hans Forklaring stemmede i det hele overens med Fangevogterens i forrige Forhør . . . . „Efter at Fangefogeden under Lysning af Hans Nielsen havde renoveret Arresten og vendte sig bort til det modsatte Hjørne (af det, hvori) den undvigte laa, i Hensigt at efterse de øvrige Arrestanter, fandt Morten Fr., som saaledes med Hensyn til det unaturlige Ben, han havde anskaffet sig, var uden Lænke, Lejlighed til i ilfærdige Spring at forlade den store Arrest ind i Vagtstuen, hvis Dør han igenslog og derfra retirerede til Gaden. Efter Anskrig til Raadstuekælderen, hvor Politibetjent Skov bor, kom denne straks og oplukkede Vagtstuedøren. Comparenten og Hans Nielsen begav sig ilfærdig til at eftersøge den undvigte i Kroen i Roskildehvide. Raadstuevagtmaster Hallengren og Schow tog Vejen ad Bjerget til, saa og senere til Møllehusene.“ Det kunstige Ben blev fremvist.

Deponenten var tillige med de to andre Vægttere til Stede 2 Aftener før Undvigelsen, da Morten F., formedelst hans Klage til Fangefogeden om, at Bøjlen maatte fra det højre Ben, som saa meget deraf var gnavet, flyttes paa det venstre, og stak han da den venstre Fod frem af Tæppet, hvorunder den laa, hvorpaa altsaa Bøjlen og Lænken blev hæftet, og kunde han ikke bemærke andet, end som den fremsatte Del af Benet var i alle Henseender naturligt, og da Fangefogeden lod sig bemærke med, at Fodledet var noget hovnet, sagde Morten F.: „Det er det ogsaa“, og ømmede sig derhos. . . .

Raadstuevagtmaster Hallengren tilstod, at han ikke havde været til Stede i Arresten den Aften, da Morten Fr. gik sin Vej, paa Grund af, at Fangefogeden havde lovet ham den Aften at passe paa alt. Ved Omskiftningen af Lænken og Bøjlen paa den undvegnes højre Ben til venstre var han heller ikke til Stede, da han ikke vidste noget deraf. Efter given Anledning tilstod Raadstuevagtmasteren endvidere, at han ikke havde været at visitere Arresterne, in specie den store Arrest, hvori den „undvigte“ sad i de sidste 8 Dage, og foregav han, „at Fangefogdens uartige Forhold deri havde sin Aarsag“.

Fangefogden Niels Mortensen benægtede Hallengrens Udsigende m. m. m. . .

Retten begav sig derefter til den Arrest, hvorfra Morten Frederiksen havde absenteret sig, for at erholde de der arresterede, Melchior Hansens, Jens Olsens og Peder Lar-

sens Forklaringer betræffende Undvigelsen, og tilstod de enstemmigt at have været vidende om Morten F.s Undvigelse, idet de havde set ham forfærdige det dem nu foreviste Ben, som de vedkendte for at være det samme. Træsplinten eller Stykket fik Morten Fr. af et Brædt i Brixen, men hvorfra han fik Synaalen til at sy det udvendige af Klude, hvormed Benets Læg var udstoppet, var dem ubekendt, og angive de som Aarsag for ej at have anmeldt Morten F.s Tilberedelser til Undvigelsen til Politimesteren, at de frygtede for, at den Undvigte saa skulde tilføje dem noget ondt. Retten begav sig derefter fra Arresten.

Fangefoged Niels Mortensen erklærede, at det var ham aldeles ubekendt, hvorfra den Undvigte har faaet den Synaal, som han havde brugt ved Forfærdigelsen af Benet. Træsplinten, som var nedsat i det forlorne Ben, havde han nu erfaret var taget af Endebrædtet til Brixen, og endskønt der hertil sandsynligvis var brugt en Kniv, forsikrede han, at Ingen med hans Vidende havde givet den Undvigte eller de med ham Arresterede noget saadant Redskab. Det i Retten tilstedeværende Ben blev fremdeles taget i Forvaring. Forhøret blev derefter sluttet.

Datum ut supra.

H. Müller.